

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 147-1916)

Originalt emne

Kommunens Laan

Laan

Marselisborg Skole

Obligationer

Skole- og Undervisningsvæsen

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 25. maj 1916](#)
- 2) [Byrådsmødet den 25. maj 1916](#)
- 3) [Byrådsmødet den 31. maj 1916](#)
- 4) [Byrådsmødet den 22. juni 1916](#)
- 5) [Byrådsmødet den 18. juli 1916](#)
- 6) [Byrådsmødet den 7. september 1916](#)
- 7) [Byrådsmødet den 26. oktober 1916](#)
- 8) [Byrådsmødet den 21. december 1916](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 25. maj 1916 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 147-1916)

Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Kommunens Overtagelse af Marselisborg Skole. (Fortsættelse af Forhl. for aabne Døre. Se A. Side 55).

N. Joh. Laursen vilde, hvis man besluttede at lade Kommunen overtage Skolen, foreslaa at etablere en midlertidig Ordning i et Aars Tid med de nuværende Kræfter, idet der utvivlsomt vilde medgaa ikke ringe Tid med at opnaa Ministeriets Anerkendelse og med at bringe alle Forhold i Orden. Dog maatte det nøje overvejes, om Rektor Gudme var egnet til at lede Skolen i dette Aar. I Løbet af dette Aar maatte Skolen saa indordnes som Led i det kommunale Skolevæsen. At træffe en endelig Ordning inden det ny Skoleaars Begyndelse efter Sommeferien vilde sikkert være umuligt.

Jakob Jensen udtalte med Hensyn til at udskille en Del af Arealet fra Skolen, at man længe havde kæmpet for at faa et Universitet i Aarhus, og at man havde lagt adskilligt til Rette i dette Øjemed. Man havde saaledes knyttet dygtige Læger til Byens Hospitaler og oprettet Observatoriet Hidtil havde det imidlertid været umuligt at faa et Universitet eller blot et Fakultet knyttet til Byen. Ved nu at oprette et kommunalt Gymnasium gjorde man atter et Skridt fremad. Men vilde man holde fast ved Maalet, hvad antagelig Byraadet var enigt om, skulde man ikke skære nogen Del af Marselisborg Skoles Grund bort, hvilket der var saa meget mindre Anledning til, som man havde mange Villagrunde, til hvilke man ikke kunde finde Købere. Skulde Laanet fra Sorø Akademi komme til at hvile paa selve Skolen, maatte det indløses, naar man skiftede Obligationslaan. Det var blevet sagt til Rektor Gudme, at han ikke kunde blive ved at staa i Spidsen for Skolen. Forøvrigt vilde Ministeriet vel heller ikke ansætte ham. Det vilde næppe være heldigt at fortsætte midlertidigt i et Aar med de nuværende Lærerkrafter, og der var heller ingen Grund dertil, idet Sagen maatte kunne bringes i Orden til efter Sommerferien. Hvis Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse maatte arbejde videre med Sagen, skulde denne meget hurtigt komme til Skoleudvalget. Ganske vist plejede Undervisningsministeriet ikke at være synderlig rask i Vendingen, men man havde dog det Indtryk, at det vilde fremme denne Sag. Det vanskeligste vilde vel nok være at faa den ny Skoleplan approberet i rette Tid, men det kunde vel saa tænkes, at Ministeriet vilde tillade, at man foreløbig arbejdede efter den gamle.

Møller ansaa det for muligt at faa valgt ny Rektor og Lærere i de 3 Maaneder, der var til Skoleaarets Begyndelse, og at man kunde bruge den gamle Skoleplan med nogle mindre Ændringer. Ministeriet havde lovet at stille sig overordentligt velvilligt, hvis Kommunen overtog Skolen. Kun havde Ministeriet henstillet, men ikke forlangt, at der blev betalt samme Løn til Lærerne som ved de lærde Skoler, der lønnede bedst.

N. Joh. Laursen troede vedblivende ikke, at det lod sig gøre at faa alt i Orden til

Skoleaarets Begyndelse, hvorfor det bedste vilde være med eller uden Gudme at overtage Skolen til midlertidig Drift med den nuværende Skoleplan og væsentlig med de nuværende Lærere. Saa kunde det hele bringes i Orden i Løbet af et Aar paa normal Maade.

Formanden ansaa det ikke for ugørligt at faa Sagen bragt i Orden til det ny Skoleaars Begyndelse, hvis man nu indstillede til Ministeriet at sætte Lønningerne til saa og saa meget og at faa Bemyndigelse til at opslaa Pladserne i Henhold dertil.

Mousten mente, at en midlertidig Ordning vilde være uheldig, og at Sagen nok med lidt god Villie kunde ordnes inden det ny Skoleaars Begyndelse.

Jakob Jensen troede ikke, der vilde blive større Vanskeligheder med at faa Sagen rettidig i Orden, hvis Byraadet i nærværende Møde kunde tiltræde Indstillingen.

Mikael Johansen kunde ikke stemme for Indstillingen i den foreliggende Skikkelse og maatte, hvis den blev vedtaget uden at have været forelagt Budgetudvalget, forbeholde sig at afgive Separatvotum.

Formanden vilde med Hensyn til Spørgsmaalet om Fripladser i Gymnasiet efter Indstillingen og de faldne Udtalelser slaa fast, at de Børn fra Kommunens andre Mellem-skoler, som bestod Optagelsesprøven til Gymnasiet, havde Ret til Friplads i dette.

Indstillingen vedtoges med 16 Stemmer, dog saaledes at Ordene- "alle Undervisningsretninger" ændres til:"de to Undervisningsretninger: nysproglig og matematisknaturvidenskabelig".

Uddrag fra byrådsmødet den 25. maj 1916 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 147-1916)

Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Kommunens Overtagelse af Marselisborg Skole, saalydende:

"Efter at Forældreraadet for Marselisborg Skole havde faaet Meddelelse om den i Byraadmødet den 23. Marts tagne Beslutning, hvorefter Byraadet fastholder sine tidligere stillede Vilkaar for Kommunens Overtagelse af Skolen nemlig, at den frigjordes for 2. og efterfølgende Prioriteter, har Udvalget fortsat Forhandlingerne med Forældreraadet og

Skolens økonomiske Udvalg om den nærmere Ordning med Hensyn til disse Prioriteters Indfrielse. Udvalget har herunder stillet i Udsigt, at for saa vidt Pantekreditorene vilde give Afkald paa 60 % af deres Fordringers Paalydende, vilde Udvalget foreslaa Byraadet, at Kommunen tilskød 3/4 af de resterende 40 % + Renter, naar der fra de skolesøgende Børns Forældre tilvejebragtes 74 eller 10 % af den ommeldte Pantegæld, der med paaløbne Renter til 11/6 1916 er opgjort til 71210 Kr. 91 Øre, alt under Forudsætning af, at Skolens Drift var sikret indtil det ny Skoleaars Begyndelse. Fra Forældreraadet har Udvalget derefter modtaget vedlagte til Byraadet stiledede Skrivelse af 22. d. M., hvoraf det fremgaar, at det er lykkedes at tilvejebringe det stipulerede Tilskud fra Forældrene paa 7121 Kr. og yderligere til delvis Dækning af en 4. Prioritet paa 4100 Kr., hvis Indfrielse Udvalget mente maatte paahvile Skolen alene, 30 % af nævnte Beløb med paaløbne Renter; derimod er det ikke lykkedes at fremskaffe det fulde til Skolens Drift til Skoleaarets Udgang fornødne Beløb, idet der til denne Post mangler ca. 1500 Kr.

Uagtet Forældreraadet saaledes ikke fuldt har kunnet fyldestgøre de fra Udvalgets Side stillede Krav, har Udvalget dog enstemmig vedtaget at indstille til Byraadet, at dette i sit første Møde tager endelig Beslutning om Marselisborg Skoles Overgang til Kommunen paa det i Forældreraadets nævnte Skrivelse foreslaaede Grundlag, hvortil Udvalget dog skal bemærke, at man vil anse det for rettest, at Byraadet i Stedet for at yde det af Forældreraadet krævede Tilskud af 1500 Kr. til Driften i Resten af Skoleraadet, nedsætter det fordrede Bidrag fra Forældrene med et tilsvarende Beløb, saaledes at Driften indtil Overtagelsen bliver Kommunen uvedkommende. Hvad dernæst angaar den af Forældreraadet paa Bidragydernes Vegne udtalte Forventning om, at Skolepengene ikke vil blive forhøjede, mener Udvalget ikke, det vil være rigtigt at afgive noget Løfte i saa Henseende.

Endelig vil Udvalget foreslaa, at Kommunen til de af Forældrene tegnede 30 % af 4. Prioriteten tilskyder 10 %", saaledes at Kreditorerne (4 Haandværksmestre, der har foretaget Bygningsarbejder paa Skolen) kunne blive ligestillede med de øvrige Pantekreditorer.

Hvis Udvalgets Indstilling vedtages, vil Kommunens direkte Udgift ved Skolens Overtagelse altsaa blive:

til Indfrielse af 2. og 3. Prioritet ca. 28484 Kr.

minus Forældrenes Bidrag..... 5621"

22853 Kr.

til 4. Prioriteten 10 % af ca. 4500

Kr..... ca. 450 "

Salær til Sagfører Høyer for hans Medvirken ved Sagens Ordning ca. 400 " Salær til Højesteretssagfører Shaw ca. 700 "

En Forudsætning for Kommunens Overtagelse af Skolen maa det naturligvis være, dels at denne, hvad der formentlig ikke kan være Tvivl underkastet, opnaar Dimissionsret ogsaa under den ny Ordning, dels at Undervisningsministeriet stiller sig imødekomende paa de i Sagfører Høyers Skrivelse af 3. d. M. nævnte Punkter, saaledes at Gælden til Sorø Akademi 150000 Kr. kan forblive indestaaende paa 1. Prioritet til 4 % p. a. uden Afdrag, at de paaløbne og ikke betalte Renter indtil 11. Juni 1916 eftergives, og endelig søger udvirket, at Skøde og Obligation fritages for Stempel og Tinglæsningsgebyr.

1 Henhold til foranstaaende tillader man sig at indstille til Byraadet, at Udvalget bemyndiges til at afslutte endelig Overenskomst om Marselisborg Skoles Overtagelse af Aarhus Kommune paa de foran anførte Vilkaar, og saaledes at Skolen derefter opretholdes som fuldstændig højere Almenskole med alle Undervisningsretninger alene for betalende Elever, dog at der i Gymnasiet vil kunne bortgives et Antal Fripladser til Børn fra Mellemkolen i Kommunens Borgerskoler, der bestaa Optagelsesprøven."

Formanden havde været noget betænkelig ved at sætte denne Sag paa Dagsordenen for det offentlige Møde, men havde dog gjort det, fordi Sagen ogsaa havde en mod Borgerne vendt Side. Forhaabentlig vilde man imidlertid ved Behandlingen for aabne Døre indskrænke sig til at omtale Sagens økonomiske Side og vente med Omtalen af de andre Forhold til det lukkede Møde.

Møller forelagde Indstillingen, som han gennemgik i alle Enkeltheder, og bemærkede endvidere, at Skolen i Henhold til Indstillingen altsaa vilde komme til at staa Kommunen i ca. 175000 Kr., og at man for denne Sum vilde faa Bygningerne, Samlingerne, Skolemateriellet og en Grund paa 41000 kv Alen. Med Hensyn til Skolens Drift betonedes Taleren, at Forudsætningen for den hele Ordning var, at Skolen skulde fortsættes som fuldstændig højere Almenskole for betalende Elever uden Fripladser i Mellem- og Realklasserne, hvilket var nødvendigt, da Kommunens øvrige Mellem- og Realklasser var gratis, men med Friplads i Gymnasiet for de Elever fra Kommunens Mellemkoler, som

bestod Optagelsesprøven. Overfor Marselisborg Skoles nuværende Lærerpersonale stod Byraadet ganske frit. Naar Kommunen overtog Skolen, skulde Rektoren vælges af Kongen og Lærerne beskikkes af Skoledirektionen efter Byraadets Indstilling, altsaa ganske som Kommunens øvrige Lærere. Noget andet var, at man selvfølgelig maatte søge at knytte de bedste Kræfter til Skolen, man kunde faa, saaledes at Skolen kunde staa Maal med de bedste i Landet. Kun overfor Pedellen var man bundet til 1. April næste Aar. Angaaende Kommunens aarlige Tilskud til Skolens Drift kunde dog intet bestemt siges. I de Byer, hvor man havde lignende kommunale Skoler, altsaa i Helsingør, Kolding, Vejle og Fredericia, var Tilskudet fra 3000 Kr. til 15000 Kr. om Aaret. Udvalget ansaa det for forsvarligt at afholde Overtagelsesudgiften af Marselisborgsfonden.

Mikael Johansen var enig med Udvalget i, at Skolen skulde bevares for Byen, men ikke i den Maade, Udvalget foreslog, idet det formentlig vilde være ret farligt at skabe Præcedens for, at Kommunen overtog en Banks og private Borgeres Forpligtelser. Taleren kunde ikke være med til at knæsatte et saadant Princip og kunde derfor ikke stemme for Indstillingen, men vilde heller ikke stemme imod. Iøvrigt kunde Taleren ikke tro andet, end at Sagen maatte henvises til Budgetudvalget og Skoleudvalget, inden der blev truffet Afgørelse. Antagelig var dette ogsaa Formandens Mening.

Marthin Hansen delte Hr. Mikael Johansens Betænkeligheder og mente, at Skolens Drift vilde blive meget dyrere for Kommunen end for private. Desuden var det ganske urimeligt, at en Skole skulde disponere over et Areal paa 3 Tdr. Land.

Mikael Johansen gjorde opmærksom paa, at der i Indstillingen først havde staaet, "at der i Gymnasiet vil kunne bortgives et nærmere fastsat Antal Fripladser til Børn fra Mellem skolen i Kommunens Borgerskoler", men at Ordene "nærmere fastsat" var blevet streget ud. Ved denne Ændring overlod man det i Virkeligheden til Byraadet at gøre alle Pladser i Gymnasiet til Fripladser, saa Taleren maatte bestemt holde paa, at de overstregede Ord blev staaende.

N. Joh. Laursen kunde godt forstaa, at Formanden havde været betænkelig ved at lade Forhandlingerne foregaa for aabne Døre, men skulde dog ikke stille Forslag om at lade Sagen overgaa til Behandling for lukkede Døre, fordi Byraadet jo sikkert burde udtale sig om Sagens økonomiske Side, saaledes at Borgerne kunde følge med. Det var da formentlig kun denne Side af Sagen, der i Øjeblikket laa for. Det, der talte for, at Byen bragte et Offer i denne Sag, var dels, at Katedralskolen ikke kunde optage dem, der

ønskede at optages, og dels, at det havde Betydning for denne Skoles Drift, at der i Kommunen fandtes en Skole af lignende Art. Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse havde sikkert opnaaet en Del, og den af Hr. Mikael Johansen udtalte Betænkelighed kunde ikke være afgørende. Hovedspørgsmaalet var, om de Værdier, man fik, svarede til det, man skulde give, med andre Ord om Skolen og Grunden var 175000 Kr. værd, og hvor meget den aarlige Udgift vilde tynde paa Byens Budget. At Skolen med Grund i sin Tid var vurderet til 300000 Kr., tydede paa, at det var forsvarligt at overtage den efter Udvalgets Indstilling. Taleren vilde derfor stemme for Indstillingen, men samtidig vilde han henstille til Formanden at begrænse Diskussionen for aabne Døre til Sagens økonomiske Side og lade Resten udgaa til Behandling for lukkede Døre.

Formanden bemærkede, at Hr. N. Joh. Laursens Henstilling stemte godt med Talerens indledende Udtalelser. Hvor vidt der skulde tages Beslutning i Dag, eller om Sagen skulde henvises til Budgetudvalget og Skoleudvalget, kunde bestemmes for lukkede Døre.

Møller udtalte, at Udvalget ønskede den i Indstillingen omtalte Bemyndigelse i Dag, fordi Sagen ikke taalte Opsættelse. Da Udvalget anviste, hvor Pengene skulde tages, havde det ikke anset det for nødvendigt at lade Sagen gaa til Budgetudvalget. Hr. Mikael Johansen havde ikke Ret i, at der ved at følge Indstillingen blev skabt et farligt Præcedens, idet de, der havde 3. Prioritet, tillige havde 1. Prioritet i Skolens Materiel og Samlinger og kunde borttage disse Værdier, hvilket vilde skabe Uro, ja maaske Kamp om Ordningen af Forholdene. Da Udvalget var blevet enigt om Indstillingen, havde Sekretæren formet denne og tilføjet de Ord "nærmere fastsat", som senere var bleven overstreget, fordi de ikke var i Overensstemmelse med Udvalgets Beslutning. Som før bemærket var der ikke Tale om Fripladser før i Gymnasiet. Det var meget rigtigt, at der hørte en stor Grund til Skolen, men naar Kommunen overtog Skolen, kunde der altid forhandles om, hvad der skulde gøres ved Grunden. Taleren vilde meget nødtigt, at Sagen ikke blev færdig i Dag, men skulde intet have imod, at Afgørelsen blev truffet i det lukkede Møde.

Jakob Jensen oplyste, at Sagen paa det første Stadium havde været i Skoleudvalget, men at kun Udvalgets Mindretal havde givet noget reelt Svar, medens Flertallet intet havde svaret. Mindretallets Svar var gaaet ud paa, at Skolen havde gjort sin Nytte og fremtidig ogsaa nok kunde gøre det. Den herværende Statsskole kunde ikke modtage flere Elever, end den kunde, da Byen kun havde 10000 Elever, og naturligvis meldte der sig nu, da Indbyggerantallet var 6-7 Gange saa stort, langt flere. En Del Forældre var saaledes henvist

til at sende deres Børn til en anden By, hvilket var til stor Bekostning for Forældrene og til Skade for Byen. Spørgsmaalet om Overtagelsen af en Del af Bankens og de private Forpligtelser havde været fremme i Byraadet, uden at nogen havde modsat sig en saadan Ordning. Efter alt foreliggende troede Udvalget, at Forholdene kunde ordnes saaledes, at man i Marselisborg Skole kunde faa en Mønsterskole, der vilde blive til Gavn for Eleverne og til Glæde og Anseelse for Byen. Spørgsmaalet om det ret store Grundareal havde været fremme i Udvalget, og Taleren skulde i det lukkede Møde motivere, hvorfor Skolen burde beholde det store Areal. I Udvalget havde Hr. Harald Jensen og Taleren fremhævet, at det for dem politisk set var et Principbrud at være med til at ordne dette Skoleforhold som foreslaaet, men at de dog kunde gaa med, naar man bibeholdt, ja udvidede Adgangen til Fripladser i Gymnasiet. Det havde hele Tiden været Talerens Opgave at skabe en saadan Skoleordning, at de daarligst stillede kunde føres frem til den bedste Oplysning og Oplæring. Hr. Mikael Johansen havde nu givet til Kende, at han var imod, at Børnene fra Borgerskolerne blev Studenter.

Skulde der imidlertid blive rettet en eneste Smule i den paagældende Passus i Indstillingen, vilde ikke en eneste Socialdemokrat stemme for Ordningen, og det vilde saa blive dem, der ændrede Bestemmelserne, og ikke Socialdemokraterne, der væltede Sagen. Hidtil var kun 3 Elever fra Borgerskolerne blevet Studenter ved Marselisborg Skole, men forhaabentlig blev der flere i Fremtiden; altsaa flere og flere, der fik Fripladser i Skolens Gymnasium. Dersom Taleren ikke havde haft den Tro, kunde han ikke have gaaet med til den foreslaaede Ordning. Taleren havde tænkt, at Hr. Mikael Johansen havde været for fornuftig til at drage dette Spørgsmaal frem, men det maatte selvfølgelig blive Hr. Johansens Sag, Taleren havde intet imod, at de, der havde Raad til at betale for deres Børns Undervisning, blev hjulpet noget, naar der ogsaa blev Hjælp til dem, der ikke havde Raad. Selvfølgelig kunde Byraadet til enhver Tid beskære Skolens Areal, men Taleren vilde ikke være med dertil i en saadan Grad, at Skolen ikke kunde kaldes en Mønsterskole. Man maatte lave det saaledes for de unge, at de kunde befinde sig godt i Skolen, og da Kommunen jo ikke var fattig paa Jord, var der ingen Grund til at beskære Skolens Areal saaledes, at der blev mindre skønt, derude. Eleverne maatte have gode Omgivelser at hente friske Kræfter i.

Simonsen udtalte, at Sagen maaske næppe var en særlig fin Forretning, hvis den udelukkende skulde ses fra et Forretningsstandpunkt, men at man dog vist tidligere havde gjort lige saa daarlige Forretninger. Hvis man derimod spurgte, om Bekostningen stod i

Forhold til de Værdier, man fik, synes Sagen ikke saa gal.. Hver kv Alen, man fik overdraget, kom til at staa i 4 Kr. 33 Øre med paastaaende Bygninger; maaske var denne Pris lidt høj, men ikke uhørt. Det var imidlertid ikke et Forretningssynspunkt, der skulde gøres gældende, men Spørgsmaalet om, hvorvidt man vilde gavne Byen eller ej, og fordi man vedtog denne Indstilling, havde man absolut ikke knæsat noget Princip, hvorefter man skulde overtage Bankers eller privates Forpligtelser. Maaske kunde det siges, at det i nogen Grad var at gaa imod Socialdemokratiets Princip at gaa med til den foreslaaede Ordning, men man opnaaede jo at aabne Adgang for Borgerskolens Børn til Studentereksamen, og det var nok noget værd. Det var netop Overstregningen af Ordene "nærmere fastsat" i Indstillingen, som gjorde, at Taleren eventuelt vilde stemme for Ordningen. Dog maatte han gaa ud fra, at man, naar Kommunen overtog Skolen, ingen Forpligtelse havde overfor nogen af Skolens hidtidige Lærerkraefter, samt at Kommunens Tilskud til Skolens Drift ikke kom til at overstige det Beløb, Fripladserne kostede. Taleren ønskede nemlig ikke at være med til at give kommunalt Tilskud til Forældre, der selv kunde og vilde betale.

Marthin Hansen ansaa det for givet, at Overtagelsen af Skolen vilde betyde en Byrde for Skatteyderne. Saa længe Sorø Akademi havde 1. Prioritet i Skolen, disponerede Kommunen ikke over Jorden. Der burde derfor inden Overtagelsen fremskaffes en Ordning, hvorefter Akademiet tillod Byen at borttage et Par Tønder Land fra Skolen. Naar Skoven laa lige op ad Skolen, kunde man ikke ønske mere. Byen havde ikke Raad til at flutte sig med at lade Skolen beholde et Areal paa 3 Tdr. Land. Taleren maatte derfor som Betingelse for at stemme for Indstillingen forlange, at der blev skabt en saadan Ordning, at Byen knnde disponere over de 2 Tdr. Land.

N. Joh. Laursen var ikke forundret over at høre, at Hr. Jakob Jensen efter egen Mening fra første Færd havde været paa den rigtige Side i denne Sag, det var Hr. Jakob Jensen jo altid, og at Taleren havde været paa den forkerte lige ledes efter Hr. Jakob Jensens Forstaaelse. Det, der var blevet forhandlet om den Gang, havde imidlertid været, om det var muligt for Forældrene at fortsætte Skolens Drift med et Tilskud fra Kommunen, og man havde saa spurgt Skoleudvalget, om det havde en saadan Interesse i at bevare Skolen, og det vilde bringe et Offer derfor. Herpaa havde Taleren givet Svar. Hvis man skulde naa til en Løsning af Sagen, maatte sikkert nogle af de Betingelser, der blev opstillet fra forskellige Sider, falde bort. Hovedsagen var, at man vist fra alle Sider ansaa det for et Gode for Byen

at bevare Skolen, og at man vilde bringe et Offer derfor. Sidehensyn maatte ikke være afgørende. Sandsynligvis vilde kun et meget lille Antal Børn fra Borgerskolerne søge Friplads i Gymnasiet, da den fri Undervisning kun var en lille Del af de Ofre, der maatte bringes for at holde den unge frem til Studeringerne. Den af Hr. Simonsen anførte Betingelse for at stemme for Ordningen, nemlig at Kommunens Tilskud ikke maatte overstige det, Fripladserne kostede, var næppe holdbar. Sorø Akademi vilde sikkert være villig til Forhandling, hvis der senere blev Tale om at sælge en Del af Jorden bort. Dersom man opstillede for mange Betingelser for at stemme for Ordningen, blev Sagens Gennemførelse umulig; man burde stemme for Sagen, som den laa, og saa bringe Skolen frem med de Midler, der var til Raadighed.

Mikael Johansen skulde gerne indrømme, at Byraadet havde gjort lige saa daarlige Forretninger før, men saa deri ingen Grund til at blive ved med at gøre daarlige Forretninger. Det var en gammel Kendsgerning, at Hr. Jakob Jensen og Taleren havde modsatte Anskuelse om Skolesagen. Hr. Jakob Jensen havde sagt noget, der ikke passede, nemlig at der ingen Indsigelse var gjort imod, at Kommunen skulde betale de privates Gæld; thi da Sagen en af de første Gange var fremme i Byraadet, havde Hr. Møller netop udtrykkelig fremhævet, at der ikke kunde være Tale om noget saadant. Naar Udvalget havde haft Sagen i ½ Aar, maatte Budgetudvalget dog have Lov til at beskæftige sig med den i 8 Dage. Taleren saa hellere, at Skolen blev ledet af en dygtig privat Mand, end at man gjorde den til en Kommuneskole, men naar ikke andet kunde være, maatte man jo gaa med dertil, da Skolen ikke burde nedlægges. Naar Ordene "nærmere fastsat" blev slettet, vilde man være ude i det rent vilkaarlige med Hensyn til Fripladser, og det kunde Taleren ikke billige.

Møller bemærkede overfor Hr. Simonsen, at man som før fremhævet vilde komme til at staa ganske frit overfor Skolens Lærerpersonele, kun Pedellen var man bundet til indtil 1. April. Kommunens Tilskud kunde umuligt begrænses til det Beløb, som Fripladserne kostede. Taleren kunde trøste Hr. Marthin Hansen med, at Grunden vist slet ikke vilde blive behæftet, idet Gælden antagelig blev paa et almindeligt Kommunelaan. Overstregningen var foretaget, fordi de to Ord ikke var i Overensstemmelse med det, Udvalget var blevet enig om. Taleren var enig med Hr. N. Joh. Laursen i, at Skolepengene kun var en lille Del af Udgiften, Kost og Ophold betød mere. Forøvrigt var der ikke meget ved at blive Student, hvis man ikke kunde gaa videre.

Jakob Jensen havde troet, at Hr. Marthin Hansen kunde have tænkt sig, at Sorø Akademi maaske vilde nøjes med en almindelig Obligation, hvad det utvivlsomt vilde være godt tilfreds med. Til Hr. Møllers Slutningsbemærkning bemærkede Taleren, at det var af stor Betydning for et ungt Menneske, som vilde gaa over i praktisk Virksomhed, at have Studentereksamen. For hvert Trin et ungt Menneske stod over den almindelige Borgerskoleungdom, havde det en Chance mere.

Simonsen troede ligesom Hr. N. Joh. Laursen, at der i hvert Fald foreløbig kun vilde blive Tale om et meget lille Antal Fripladser, men netop derfor maatte man blive mere betænkelig ved at høre Hr. Mikael Johansen ivre saa stærkt imod, at Ordene: "nærmere fastsat" var blevet slettet. Hr. Johansens Iver kunde tyde paa, at man tilsigtede paa en eller anden Maade at faa Adgangen til at erhverve Friplads umuliggjort. Skulde det være Tilfældet, kunde Taleren ikke stemme for Overenskomsten, idet der saa kun var Tale om at give et stort Tilskud til Uddannelsen af Storborgernes Børn, uden at man tog Hensyn til Smaafolks Børn. Det var allerede ret meningsløst, at Mellem-skole- og Realklasserne var forbeholdt de velhavendes Børn, idet der jo let kunde komme en saadan Situation, at det kunde være heldigt at lade en Del af Børnene fra Borgerskolernes Mellem- og Realklasser gaa til Marselisborg Skole. Det vilde være meget beklageligt, hvis Ordningen skulde medføre en betydelig Udgift for Kommunen udover det, Fripladserne kostede; thi derved fik Sagen en noget andet Karakter, end Taleren kunde finde tiltalende.

Som Instillingen forelaa, kunde Taleren dog stemme for den.

Marthin Hansen mente, at hvis Udvalget havde tænkt sig Sagen ordnet med Sorø Akademi ved en almindelig Obligation, havde der nok staaet noget derom i Indstillingen. Det var vist meget tvivlsomt, om Akademiet gav Afkald paa en Ret, som det havde.

N. Joh. Laursen maatte protestere imod, at nogen skulde have til Hensigt at ville begrænse Fripladsernes Antal. Hidtil havde alle, der havde søgt om Friplads i Gymnasiet, faaet det, og Indstillingen gik jo netop ud paa at fortsætte hermed. Naar Skolepengene skulde afgive en væsentlig Del af Driftsudgifterne, var det givet, at Mellem- og Realskoleklassernes Børn maatte komme fra velhavende Hjem, da Skolepengene ikke blev saa i helt smaa.

Simonsen havde ikke talt om Skolepengene, men kun om, at Kommunens Tilskud ikke burde være større end Udgiften til Fripladserne.

Sagen overgik til videre Behandling for lukkede Døre.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 147-1916)

Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende Kommunens Overtagelse af Marselisborg Skole.

Møller erindrede om, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse i sidste Møde havde faaet Bemyndigelse til at afslutte Købet paa visse nærmere Vilkaar. Disse var nu opfyldte paa et enkelt nær, idet Ministeriet nærede Betænkelighed ved at gaa ind paa den ønskede Fritagelse for Stempel og Tinglæsningsafgift. De Herrer, der havde været i København for at faa Sagen ordnet, nemlig Sagfører Høyer, Skoledirektør Buur samt Hr. N. Joh. Laursen, havde imidlertid faaet truffet en saadan Ordning, at Kommunen alligevel ikke fik nogen synderligt betydende Merudgift, idet Sorø Akademi havde indvilliget i at betale 1500 Kr. til Stempel og Tinglæsningsudgifter, saaledes at Kommunens virkelige Merudgift kun blev 875 Kr. Desuden havde man opnaaet, at Sorø Akademi lod de 150000 Kr. blive staaende som Kommunelaan uden Behæftelse paa Ejendommen, saaledes at Beløbet de første 10 Aar skulde forrentes med 4 % p. a. og derefter forrentes og amortiseres med 5 %. Dersom Byraadet godkendte dette, hvilket Udvalget indstillede, var den økonomiske Side bragt saaledes i Orden, at Sagen kunde overgaa til Skoleudvalget, og man maatte da haabe, at alt kunde bringes i Orden i Løbet af de 3 Maaneder, der var tilbage til det ny Skoleaars Begyndelse. Det vilde formentlig være rigtigst at overlade til Skoleudvalget at fremkomme med Forslag med Hensyn til Lønningerne, men maaske kunde man dog i Dag bestemme Rektorlønningen eller ogsaa give Skoleudvalget Bemyndigelse til at fastsætte denne. Ved Statsskolerne var Rektorlønningen 6000 Kr. stigende i Løbet af 8 Aar til 6800 Kr., i Kolding var den 5800 Kr. stigende i Løbet af 12 Aar til 6800 Kr. og i Vejle 5200 Kr. stigende i 12 Aar til 6200 Kr. For at faa de bedst mulige Kræfter vilde Taleren foretrække, at man valgte Koldingskalaen.

Formanden fandt den opnaaede Ordning af de økonomiske Forhold særdeles tilfredsstillende.

Jakob Jensen henstillede til Formanden at lade den økonomiske Side af Sagen afgøre inden man kom ind paa Spørgsmaalet om Rektorlønningen.

Formanden kunde ganske tiltræde Hr. Jakob Jensens Henstilling.

N. Joh. Laursen kunde tilraade, at Byraadet gav Skoleudvalget Bemyndigelse til at tage Beslutning om Lønskalaen, idet der var forskellige Ting at tage under Overvejelse ud over selve Tallene. Hvilken af de to Lønskalaer der end vilde blive valgt, vilde man kunne faa en dygtig og brugbar Mand til Leder af Skolen. Universitetskvæsturet havde været ret medgørligt at forhandle med, men i Ministeriet havde Taleren faaet et stærkt Indtryk af, at der havde været en Mulighed til Stede for, at Staten vilde have overtaget Skolen som Statsskole Denne Mulighed var jo imidlertid nu udelukket. Hvorvidt det vilde lykkes Skoleudvalget at faa alt rettidig i Orden, skulde Taleren ikke sige noget om, men Udvalget skulde gøre sit bedste.

Jakob Jensen ansaa det for muligt at faa alt i Orden til det ny Skoleaars Begyndelse, hvis Byraadet vilde bemyndige Skoleudvalget til at lade Lærerpladserne opslaa hurtigst muligt.

Formanden var ret forbavset over, at man i Ministeriet skulde have syslet med Tanken om at lade Staten overtage Skolen, idet en saadan Ordning vilde være et fuldstændigt Brud med det Princip, hvorefter Staten hidtil havde drevet sine Skoler. Tanken havde næppe ladet sig gennemføre og var jo for saa vidt ogsaa nu bortfaldet. Meget talte for allerede nu at fastslaa Koldingskalaen, idet man ellers hurtigt vilde komme til at foretage en Forhøjelse. Taleren havde intet imod at overlade det til Skoleudvalget at træffe en Bestemmelse i saa Henseende.

Jakob Jensen mente at maatte gøre opmærksom paa, at Kontorchefen i Ministeriet havde udtalt til de Herrer Høyer, Buur og N. Joh. Laursen, at de helst maatte betragte Ministerens Udtalelse om Statens Overtagelse af Skolen som en spøgende Bemærkning.

Mousten ansaa det for rigtigst at vælge Koldingskalaen. Dersom alle Pladserne blev opslaaet samtidig, kunde det nok naas at faa dem besat rettidig, selv om man først søgte at faa Rektoren udnævnt. Antagelig vilde man kunne bruge en Del af de Lærere, man havde.

N. Joh. Laursen mente det nødvendigt først at faa antaget en Bestyrer, for at denne kunde være med i de følgende Forhandlinger.

Mikael Johansen spurgte, om Hr. N. Joh. Laursen ikke ansaa det for uheldigt at lønne Rektoren højere end Skoledirektøren, som jo dog vilde blive Rektorens foresatte.

N. Joh. Laursen vilde ikke gerne svare paa Hr. Mikael Johansens Spørgsmaal, som helst

burde overlades til Skoleudvalgets Forhandling. Ministerens Udtalelse om Statens Overtagelse af Skolen havde ikke været spøgeful, i det Ministeren utvivlsomt havde haft under Overvejelse, hvad Sorø Akademi skulde gøre, hvis det fik Skolen overdraget. I hvert Fald havde Ministeren udtalt, at hvis dette skulde ske, vilde Skolen foreløbig være blevet drevet paa Akademiets Regning.

Jakob Jensen oplyste, at Skolevæsenets Udsending havde Mandat til at trække sig tilbage, hvis Ministeren skulde sige noget saadant, som af Hr. N. Joh. Laursen anført. Efter Ministerens Udtalelse havde vedkommende da ogsaa sagt, at Kommunen intet havde imod, at Akademiet fortsatte Skolens Drift.

Indstillingen vedtoges. Det vedtoges derhos at bemyndige Skoleudvalget til at foretage det videre fornødne med Hensyn til Opslag og Besættelse af Stillingen som Rektor, Affattelsen af de ændrede Skoleplaner m. v. samt, efter derom sket fornyet Indstilling til Byraadet, Opslag af Lærerstillingerne.

Uddrag fra byrådsmødet den 22. juni 1916 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 147-1916)

Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Bevilling af 10330 Kr, til Istandsættelsesarbejder m. v. ved Marselisborg Skole.

Møller tænkte, at det ikke kom overraskende for Byraadet, at Marselisborg Skole trængte til Reparationer, baade hvad Bygningerne og Inventaret angik, og forøvrigt ogsaa til nogle Nyanskaffelser. Skolen havde jo ikke haft rigeligt med Penge, og alt ikke absolut nødvendigt var saa blevet udskudt. Forøvrigt mente Udvalget efter at have gaaet det hele igennem, at man havde faaet fuld Værdi for Pengene. Udvalget havde ikke ment det rigtigt at lade disse Reparationer gaa paa Skoleudvalgets Konto, men at tillægge dem Købesummen. Lokaler og Bygninger var iøvrigt gode og kunde efter den foreslaaede Hovedreparation holde i mange Aar. Indstillingen gik da ud paa at bevilge 10330 Kr. i det anførte Øjemed og foreløbig at afholde Udgiften paa Kontoen for Gadeanlæg paa Marselisborg.

N. Joh. Laursen bemærkede, ,at det noget var hans Skyld, at Sagen forelaa som Forslag

fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, idet Skolebudgettet jo ikke var forberedt paa en saadan Udgift, hvorfor Taleren havde foreslaaet, at det Udvalg, som havde ordnet Skolens Køb, ogsaa kom til at besørge Skolen saaledes istandsat, at Skoleudvalget kunde overtage den. Iøvrigt kunde Taleren anbefale Indstillingen.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 18. juli 1916 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 147-1916)

Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om, at fhv. Bestyrer af Marselisborg Skole, O. Qudme, faar overladt sit Indbo og sin Bogsamling til fri Raadighed.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 7. september 1916 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 147-1916)

Skrivelse fra Skolekommissionen med Redegørelse i Anledning af Marselisborg Skoles Overgang til Kommunen samt Indstilling om at søge Undervisningsministeriets Approbation paa, at den nuværende Ordning af Undervisningsforholdene, hvorefter 3 af Lærerpersonalet er konstitueret af Skoledirektionen efter Skoleplanens § 6,3 er tilflyttet fra Byens øvrige kommunale Skoler, og Resten er antaget af Skolekommissionen til Dels blandt Skolens tidligere Personale, maa forblive uforandret, indtil der henimod Slutningen af indeværende Skoleaar kan foreligge Udtalelse fra Rektor om Personerne, paa Grundlag af hvilken der kan foretages Indstilling til Skoledirektionen om Besættelse af Lærer- og Lærerindeembeder ved Skolen.

N. Joh. Laursen haabede, at Medlemmerne havde gjort sig bekendt med Redegørelsen.

Jakob Jensen bemærkede, at man maatte være forberedt paa, at de 10000 Kr., man havde bevilget til Istandsættelser, ikke nær vilde slaa til.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 26. oktober 1916 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 147-1916)

Skrivelse af 18. Oktober 1916 fra Indenrigsministeriet med Samtykke til Kommunens Erhvervelse af Marselisborg Skole saalydende:

"I Anledning af de med Amtets paategnede Erklæringer af 14. Juli d. A. og 3. d. M. modtagne Andragender fra Aarhus Byraad skulde man efter stedfunden Brevveksling med Undervisningsministeriet til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse tjenstlig melde, at Indenrigsministeriet herved meddeler Samtykke til, at Aarhus Købstadkommune erhverver Marselisborg Skoles Grund med derpaa staaende Bygninger med Inventar m. v., saaledes at Købstadkommunen indfrier den i Ejendommen staaende 1. Prioritet til Sorø Akademi, stor 150000 Kr., og til Indfrielse af de i Ejendommen indestaaende øvrige Prioriteter udreder indtil 25000 Kr. samt betaler de med Købet af Ejendommen forbundne Omkostninger, for saa vidt disse ifølge den afsluttede Overenskomst skal falde Kommunen til Last.

Ministeriet tillader derhos, at Købstadkommunen til Indfrielse af 1. Prioritetslaanet i Ejendommen hos Sorø Akademi optager et Laan, stort 150000 Kr., der forrentes med 4 pCt. aarlig i de første 10 Aar og derefter forrentes og afdrages med en aarlig Ydelse af 5 pCt., hvoraf

4p Ct. af den til enhver Tid skyldige Restgæld er Rente, medens Restbeløbet af Ydelsen afskrives som Afdrag."

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 21. december 1916 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 147-1916)

Udkast til Obligation til Sorø Akademi for et Laan paa 150000 Kr. i Anledning af
Overtagelsen af Marselisborg Skole.

Godkendtes.

